

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Hotspots van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport 2014-

Versie 2.1
Datum 7-6-2021.
Status vastgesteld.
Vastgesteld in het strategisch informatieoverleg (SIO) op 7-6-2021.

Toelichting

Inleiding

Op grond van artikel 5, lid 1, sub e, van het Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren. Eén mogelijk instrument is de periodieke hotspotmonitor, zoals deze in de handreiking *Belangen in Balans* (versie 1.0) (BiB) van het Nationaal Archief wordt omschreven.

Hotspots: definitie en criteria

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkcramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN AMRO (2008).

Hotspotmonitor: instrument voor identificatie van hotspots

De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die hebben gezorgd voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en daardoor grote invloed hebben uitgeoefend op de activiteiten van de organisatie.

Het doel van de periodieke hotspotmonitor is om ervoor te zorgen dat de archiefbescheiden die betrekking hebben op deze hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring.

De gehanteerde criteria en procedure zijn beschreven en vastgelegd in onderdeel 2.3.1 van de *Concernbrede selectielijst van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport*.

Verhouding tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: persoonsgegevens mogen enkel verwerkt worden voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt daarbij een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP): <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>.

Voor blijvend te bewaren gegevens geldt ook de 'archivering in het algemeen belang'. Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers 'archivering in het algemeen belang' al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van 'archivering in het algemeen belang' is het permanent bewaren van persoonsgegevens

verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het al dan niet permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd.

De huidige selectielijsten van het [Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport \(VWS\)](#), het [Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu \(RIVM\)](#) en het [CIBG](#) houden nog geen rekening met alle aspecten van de in mei 2018 in werking getreden AVG. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft evenwel het voornemen om bij een herziening van deze selectielijsten en eventuele bijhorende integratie in een concernbrede selectielijst ook de AVG mee te nemen. Deze nieuwe concernbrede selectielijst wordt waarschijnlijk in de loop van 2021 vastgesteld. Het boven vermelde en in het kader van de AVG belangrijke principe van 'archivering in het algemeen belang' zal dan expliciet met de bewaarcriteria in de selectielijst in verbinding zijn gebracht. De hotspotlijst bouwt voort op de selectielijst en dient dus enkel de (eventuele) gewijzigde waardering te verantwoorden, zonder alle (in de toekomst toegevoegde) informatie uit de selectielijst te hernemen.

Wijzigingen ten opzichte van de vorige versie van de hotspotlijst

De belangrijkste wijzigingen per versie ten opzichte van de voorgaande versie:

Versie 2.0 (vastgesteld in het SIO van 1 december 2020)	Voor de hotspot 1 - Corona / COVID-19 / SARS-CoV-2 zijn (rollen van) de onderdelen van het concern VWS buiten het kerndepartement toegevoegd. Verder is de startdatum van de hotspot iets vervroegd, van half naar 1 december, om zeker te zijn dat geen informatie gemist wordt. Voorts is hotspot 2 - MH17 vliegcrash toegevoegd.
Versie 2.1	Voor de hotspot 1 - Corona / COVID-19 / SARS-CoV-2 zijn rollen van diverse onderdelen van het concern VWS geactualiseerd. Daarnaast is de omschrijving van deze hotspot geactualiseerd tot 1 mei 2021.

Disclaimer

Na vaststelling van de hotspotlijst zal door VWS bepaald worden welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór vaststelling van een hotspotlijst vernietigd volgens de geldende selectielijst.

Het is ook mogelijk dat archiefbescheiden met betrekking tot een hotspot niet uitgezonderd worden van vernietiging omdat deze niet van belang zijn voor de reconstructie van de hotspot. Dat geldt ook voor eventuele persoonsgegevens, waarbij opnieuw een belangenafweging en motivatie tot het al dan niet permanent bewaren gemaakt kan worden. Voor het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) geldt bijvoorbeeld dat bij sommige ingezamelde en verwerkte persoonsgegevens de enige grondslag of uitzonderingsgrond 'geïnformeerde toestemming van de betrokkene' is. Deze persoonsgegevens worden evenmin van belang geacht voor de reconstructie van de hotspot. De uitkomst is dan dat de bewuste onderzoeksdata geanonimiseerd worden en in die vorm blijvend bewaard worden. Worden persoonsgegevens op basis van nog andere grondslagen of uitzonderingsgronden verwerkt en zijn deze van belang voor de reconstructie van de hotspot, dan kunnen de bewuste onderzoeksdata in hun geheel - al dan niet gepseudonimiseerd - blijvend bewaard worden. Het strekt uiteraard tot de aanbeveling om bij het verkrijgen van de 'geïnformeerde toestemming van de betrokkene' melding te maken van andere grondslagen of uitzonderingsgronden, zoals 'archivering in het algemeen belang'. Bij de overbrenging naar het Nationaal Archief zal VWS dan conform artikel 15 van de Archiefwet beperkingen aan de openbaarheid opleggen met het oog op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De hotspotlijst is tot slot een momentopname: de gegevens met betrekking tot nog lopende hotspots worden in de toekomst naargelang de verdere ontwikkelingen periodiek aangepast en/of aangevuld.

Hotspots Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Uniek nummer	1
Hotspot	Corona / COVID-19 / SARS-CoV-2
Datering	1 december 2019 –
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☒
Nadere omschrijving	<p>De eerste berichten over een nieuw virus vanuit de WHO en Chinese contacten bereikten VWS in de loop van december 2019. Om er zeker van te zijn dat er geen informatie buiten beschouwing blijft is de startdatum van de hotspot bepaald op 1 december 2019.</p> <p>Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe Coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel uitgeroepen tot een pandemie. Ook in Nederland zien we veel maatschappelijke beroering en uitzonderlijk veel aandacht voor dit onderwerp in de media. De Nederlandse Rijksoverheid voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.</p> <p>Ten gevolge van de uitbraak van het Coronavirus in Nederland zijn diepingrijpende maatregelen genomen voor de volksgezondheid. Deze Corona-gerelateerde maatregelen hadden (ook) grote gevolgen voor andere beleidsterreinen waar VWS eerstverantwoordelijke is (bijv. sport, maatschappelijke opvang). De maatregelen hebben geleid tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veel media-aandacht: de persconferenties van Rutte en de Jonge waren de best bekeken programma's ooit; - Veel discussie en protest over de 1,5-meter-samenleving, de effecten op de economie, voor kwetsbare personen en met betrekking tot de privacy (app), de sluiting van winkels, horeca en avondklok; - Een langzaam intensiverend debat over het functioneren van het kabinet en de overheid in deze crisis; - Kritiek op de communicatie door- en inzet van de minister van VWS, m.n. op de vaccinatiestrategie. <p>Voor het VWS-concern behelst de hotspot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De aanloop naar en rond de Coronacrisis, beginnend met de eerste berichten uit China, in de loop van december 2019; 2. De op- en afschaling van crisismaatregelen, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - De lockdowns in Nederland met een grote impact op het maatschappelijk leven; - Het op- en afschalen van de crisisorganisatie; - De sluiting van winkels, horeca en andere voorzieningen; - De avondklok; - De verschillende golven van de pandemie (1e, 2e en 3e golf) en de hierin genomen maatregelen. 3. Het handelen van VWS, inclusief de oprichting van consortia en

	<p>diensten ter bestrijding van de pandemie.</p> <p>Tot punt 3 behoren de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Langetermijneffecten en – maatregelen en de rol van VWS hierin; - Afschaling en herstart van de reguliere zorg en sport en de rol van VWS hierin; - Veranderingen in het zorgdomein n.a.v. Corona; - Zoektocht naar een vaccin (vaccinalliantie); - Vaccinatiestrategie <p>NB De hotspot eindigt voor VWS wanneer de pandemie de status endemisch krijgt in Nederland en bijna alle maatregelen structureel opgeheven zijn in Nederland.</p>
<p>Rol organisatie</p>	<p>De rol van het Ministerie van VWS (inclusief alle agentschappen en diensten die daar deel van uitmaken) in deze crisis was en is veelomvattend. Een beknopt overzicht:</p> <p>Kerndepartement:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voorbereiden, communiceren, implementeren en monitoren van maatregelen o.b.v. van de adviezen van het Outbreak Management Team (OMT); 2. Opzetten en vormgeven tijdelijke crisisstructuur voor bestrijding COVID-19 pandemie: <ul style="list-style-type: none"> - Dienst Testen - Landelijk consortium Hulpmiddelen (LCH) <p>Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM):</p> <p>Hoofdtak van het RIVM in relatie tot het Coronavirus: opstellen, adviseren en monitoren van effecten van door het OMT voorgestelde maatregelen. Verder voert het RIVM de volgende taken uit die (deels) binnen het kader van de Hotspot vallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek gedragsunit naar de impact van communicatie en beleid op kennis, houding en gedrag van de bevolking; - Rioolwateronderzoek; - Uitvoeren Coronatests; - Testen van beschermingsmiddelen; - Beoordeling biociden in ontsmettingsmiddelen; - Onderzoek infectieradar; - Coördineren uitvoering vaccinatieprogramma; - Verspreiden van medicijnen (o.a. remdesivir); - Advisering van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (rol bij vrijgave medicijnen); - Vergunning verlenen door Bureau GGO (Genetisch Gemodificeerde Organismen); - Adviseren GGD'en en medisch professionals; - Beantwoorden van vragen van burgers en pers - Verzamelen van gegevens voor voorlichting op het Coronadashboard; - Parlementaire briefing Kamercommissie; - Ondersteunen Caribische delen Koninkrijk bij pandemiebestrijding; - Voeren voorzitterschap en secretariaat OMT. <p>Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ):</p> <p>De IGJ houdt toezicht op de effecten van de COVID-19 pandemie en de genomen maatregelen op kwaliteit van de zorg. Dit bestaat onder andere uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toezicht houden op COVID-19 testen, zelftesten en commerciële tests; - Controle op de productie van COVID-19 vaccins; - Monitoren wat er gebeurde sinds de uitbraak van het COVID-19-virus in het gehele zorgveld; - Monitoren welke gevolgen deze uitbraak had voor de zorg, jeugdhulp, cliënten, patiënten en hun familieleden;

- Onderzoeken hoe de samenwerking verloopt tussen zorg- en jeugdhulpaanbieders.
- Daarnaast voert de IGJ gericht toezicht uit op onderwerpen die in deze crisis belangrijk zijn zoals:
- De veiligheid en gebruik van Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM);
- Het bron- en contactonderzoek - van GGD, laboratoria (incl. commerciële);
- Teststraten en het vaccineren (productie, export en toediening).

Centraal Informatiepunt Beroepen in de Gezondheidszorg (CIBG):

Het versnellen en faciliteren van processen die vallen binnen het werkterrein van het CIBG, die zijn geraakt door de Coronacrisis, ten behoeve van de continuïteit van de zorg, namelijk:

- Tijdelijke verstrekking van UZI-servercertificaten aan Vereniging van Zorgaanbieders voor Zorgcommunicatie (VZVZ) voor identificatie van zorgverleners bij het landelijks schakelpunt en aan het RIVM voor het vaccinatieregister.
- Uitstel herregistratieverplichting artikel 3 Wet BIG-beroepsbeoefenaren;
- Versnellen van vergunningsaanvragen van farmaceutische bedrijven voor vaccinproductie en notificaties rond Corona gerelateerde medische hulpmiddelen;
- Versnelde procedure afgifte groothandelsvergunning aan producenten
- Beheer Corona Melder-app;
- Regie Landelijk Hulpmiddelen Consortium.

Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I):

- Uitvoeren van Corona gerelateerde tegemoetkomingsregelingen in zorg (zorgbonus, Regeling Opschaling Curatieve Zorg Covid-19), het onderwijs (inhaal- en ondersteuningsprogramma's) en m.b.t. amateursport (Tegemoetkoming Amateursportorganisaties - TASO en Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties - TVS). Veel van deze regelingen zijn ingevoerd om instellingen te compenseren voor de gemaakte kosten wegens de lockdown.
- Adviseren van beleidsdirecties over (het opzetten van) tegemoetkomingsregelingen.

Sociaal Cultureel Planbureau (SCP):

- Het adviseren van het kabinet over, en onderzoek doen naar de sociaal-maatschappelijk effecten van de 1,5 meter samenleving;
- Het leveren van kennisproducten en advies op crisis- en herstelmaatregelen aan alle departementen.

College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG):

- Het beoordelen van medicijnen;
- Het bewaken van de bijwerkingen en risico's;
- Het stimuleren van goed gebruik van medicijnen;
- Het geven van wetenschappelijk advies aan medicijnbedrijven.

Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO):

- Het beoordelen van onderzoeksdossiers naar voorkoming en/of behandeling van COVID-19 en het inrichten van een versnelde procedure daarvoor.
- Het stellen van voorwaarden aan de (her)start van klinisch onderzoek dat door COVID-19 nog niet kon worden opgestart of is opgeschort (i.s.m. de IGJ).
- Het adviseren over de uitvoering van klinisch onderzoek ten tijde van de beperkende maatregelen door het coronavirus (ook i.s.m. de IGJ).
- Het toezicht houden op de toetsing van onderzoeksprotocollen op (onder meer) het gebied van COVID-19 door medisch-ethische

	<p>toetsingscommissies (METC's).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het fungeren als administratieve beroepsinstantie voor besluiten van de METC's over onderzoeksprotocollen betreffende (onder meer) COVID-19. - Het beantwoorden van vragen van Medisch-Ethische Toetsingscommissies (METC's), onderzoekers, bedrijven en de pers over COVID-19 in relatie tot klinisch onderzoek. <p>Gezondheidsraad: Het uitbrengen van advies (gevraagd en ongevraagd), met name binnen VWS. Gevraagde adviezen betreffen o.a. vaccinaties en de Corona-app, ongevraagd advies betreft o.a. de lange termijn effecten van Corona.</p> <p>Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS): Het houden van Coronaraadplegingen onder de Nederlandse bevolking over wat er speelt als gevolg van de Coronacrisis en het uitbrengen van adviezen aan regering en parlement.</p> <p>Centrum voor Ethiek en gezondheid (CEG): Heeft in het kader van zijn signalerende functie een digitale bundel uitgebracht met dertien essays over ethische en juridische reflecties over waardenkwesaties die speelden tijdens de eerste 'coronagolf'. De essays zijn geschreven door gastauteurs.</p> <p>Binnen scope: De werkzaamheden van het Bureau Genetisch Gemodificeerde Organismen (Bureau GGO) vallen onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Enkele regelingen van de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) vallen onder verantwoordelijkheid van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). In overleg met de betrokken zorgdraggers is besloten om alle voor de hotspot relevante archiefbescheiden van deze organisatieonderdelen binnen scope van de hotspot voor VWS te nemen.</p> <p>Buiten scope: De Sportraad is onderdeel van het ministerie van VWS maar heeft geen rol gespeeld in de hotspot.</p>
Mogelijke andere betrokken (rijks)organisaties	<p>VWS heeft te maken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Internationale organisaties (WHO); - Rijksoverheid, in het bijzonder de crisisorganisatie o.l.v. de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV); - Veiligheids- en Gezondheidsregio's; - (Koepels) van zorginstellingen; - Organisaties van beroepsgroepen in de zorg; - Lagere overheden die lokaal of regionaal maatregelen treffen; - Commerciële partijen, met name in het kader van publiek-private samenwerking zoals binnen het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH).

Uniek nummer	2
Hotspot	MH17 vliegramp
Datering	17 juli 2014 – 31 december 2019
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☐
	Debat functioneren overheid ☐
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>Op 17 juli 2014 stortte een Boeing 777 van Malaysia Airlines met vluchtnummer MH17 neer in Oost-Oekraïne nadat het toestel geraakt was door een luchtdoelraket. Rondom Donetsk woedde op dat moment een pro-Russische opstand. Aan boord waren 298 mensen: 283 passagiers en 15 bemanningsleden. 193 inzittenden bezaten de Nederlandse nationaliteit. Niemand overleefde de ramp. De vliegramp heeft zowel maatschappelijke beroering als media-aandacht opgeleverd.</p> <p>In 2016 heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om met betrekking tot de MH17 vliegramp een archief op te laten zetten. Het doel daarvan is om al het beschikbare MH17-materiaal zorgvuldig te bewaren, te beheren en toegankelijk te maken en te houden. Dit verzoek is vastgelegd in de motie Omtzigt. Hieraan ligt de overweging ten grondslag dat het enerzijds voor nabestaanden, pers, politiek en samenleving en anderzijds voor de betrokken organisaties, waaronder VWS, belangrijk is dat alle informatie over de ramp en de nasleep daarvan goed en zorgvuldig wordt bewaard en beheerd. Deze hotspot is niet specifiek voor VWS, alle betrokken organisaties benoemen deze gebeurtenis als hotspot.</p> <p>In 2019 is alle informatie in het VWS-archief opgenomen en is de fase van archiefvorming definitief afgerond. Vandaar dat is gekozen voor de symbolische einddatum van 31 december 2019.</p>
Rol organisatie	<p>VWS heeft een rol gespeeld waarbij de nadruk lag op de nazorg voor de nabestaanden en bij het organiseren van de herdenking:</p> <p>Werkproces:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het organiseren van de herdenkingsdag; 2. Het organiseren van een dankbetuiging aan hulpverleners en vrijwilligers, en aan internationale hulpverleningsorganisaties; 3. Het organiseren van psychologische hulpverlening voor nabestaanden (nazorg); 4. Het inventariseren van additionele uitgaven van processen in verband met de ramp.

Mogelijke andere betrokken rijksorganisaties	Onder andere Ministerie van Buitenlandse Zaken, Ministerie van Defensie, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Ministerie van Financiën, Nationale Politie, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, Onderzoeksraad voor Veiligheid. Zie verder Informatieoverzicht MH17 op de site van Nationaal Archief: https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/zoekhulpen/informatieoverzicht-neerhalen-vlucht-mh17
--	--